

Vestigis de la torre del Turó de la Torre

Sant Quirze de Besora

Ubicació

Comarca:	Osona
Lloc/Adreça:	Turó de la Torre
Emplaçament	Al capdamunt del turó de la torre dominant el nucli antic per damunt de l'edifici de la residència
Alçada:	631,2

Coordenades:

Latitud:	42.102132350718
Longitud:	2.2225329527054
UTM Est (X):	435715
UTM Nord (Y):	4661408

Classificació

Número de fitxa	08237 - 106
Àmbit:	Patrimoni immoble
Tipologia	Jaciment arqueològic
Estil / època:	Medieval Modern
Segle	XIV-XIX
Estat de conservació	Dolent
Notes de conservació:	A dins del recinte de l'antena de televisió i al costat del recinte del repetidor. Les restes de la torre estan situades al costat d'aquest recinte que resta tancat amb una reixa i una porta amb candau.
Protecció	Inexistent
Tipus de protecció:	Inexistent
Número inventari	Sí. IPAC
Generalitat i altres inventaris	
Accés	Restringit
Titularitat	Privada
Titular:	08237A003000020000BJ

Descripció

Vestigis d'una antiga torre de defensa que denomina el turó on es situa. Els vestigis van ser objecte d'una intervenció arqueològica l'any 2007 en motiu de la construcció d'un dau de formigó per a la instal·lació de l'antena de telefonia mòbil. Durant aquestes tasques es van localitzar les restes de construccions que van motivar-ne la seva excavació. Es tracta d'una estructura de planta circular d'un metre d'alçada i de potència estratigràfica i construïda amb aparell de maçoneria de còdols de riu, units amb argamassa de calç i disposats en filades més aviat irregulars amb un revestiment e morter de calç. Els murs tenen una amplada d'uns 100 cm i no es va poder excavar del tot ja que part de la seva traça es posava a sota dels murs de la caseta del repetidor. Al fons es va documentar un paviment de rajola i maó ceràmic de 30 x 15 cm i disposat de forma reticular. Actualment està completament cobert de vegetació i runa que en fa difícil la seva interpretació.

Observacions:

Entre les restes recuperades a l'estrat de rebliment (fragments de ceràmica vidriada comuna moderna i esmaltada així com algunes bales) dataria de mitjans del segle XIX i es relacionaria amb les batalles carlines que hi va haver en aquest sector. No obstant i malgrat a ixò i segons el parer de l'arqueòleg director dels treballs aquesta torre *"La torre guarda un contacte visual molt clar amb el castell de Besora, fet que ens fa pensar en la possible existència d'aquesta en època medieval"* (BUSQUETS, COSTA F; 2007). Tanmateix el mateix autor afirma que *"malgrat siguin molt pocs els estudis que parlin sobre tipologia de torres carlines, sembla que la majoria d'elles eren de planta quadrada"* Per tant i malgrat que els materials obtinguts datin de mitjans del segle XIX darrer moment d'ocupació de la torre és molt possible que el seu origen sigui medieval com a torre de defensa i control del nucli antic de Sant Quirze i com a avantguarda del castell de Besora i posteriorment del de Montesquiu. Exemples similars de torres que controlen nuclis o viles antigues sense esdevenir castells els trobaríem a Escaló (Pallars Sobirà), Rialb (Pallars Sobirà) o Ribes de Freser (Ripollès) per posar alguns exemples.

Història

La vila de Sant Quirze es reconeix com a tal des del 898 en la qual l'abadessa Emma consagra les parròquies del terme de Sant Quirze (santa Maria i Sant Quirze). Aquest fet es troba inclòs a la tasca de repoblació endegat per Guifré el Pelós el qual es basa en tres puntals bàsics; la creació de castells (castell de Besora), de monestirs (sant Joan de les Abadesses) i de Parròquies (sant Quirze i Santa Maria de Besora). D'aquesta manera s'assegura un control administratiu del territori. Tot i així i d'aquest moment en són molt poques les notícies que en tenim. La població de Sant Quirze es va aplegar al costat de l'antiga església desenvolupant un nucli o sagrera al voltant de la mateixa i protegida per la torre de defensa a la que fem referència. Ja entrats en època feudal el senyor eminent era el monestir de Sant Joan de les Abadesses el qual va cedir el domini útil als senyors de Besora a canvi del cobrament d'impostos els quals van cedir-les amb l'anomenat contracte emfitèutic als pagesos. Cal destacar la figura de la comtessa Ermesenda , muller del comte Ramon Borrell que va morir el 1058 en una casa veïna de l'església de Sant Quirze que en aquell moment ja s'havia desenvolupat com a sagrera. A mitjans del segle XIII aquest sistema feudal va entrar en crisi i molta gent va emigrar a Vic i poblacions properes amb la qual cosa part de la vila va quedar

deshabitada, factor que es va agreujar amb la crisi baix medieval. No obstant això es detecten millores urbanístiques amb el desenvolupament d'un nou eix comercial vinculat als carrers de Torelló, Església, Pont, Patis i Plaça Major englobant el l'antic traçat de la sagrera i tancat al darrere de muralles. Aquestes millores van finalitzar amb la construcció d'un pont damunt del Ter que va resistir fins al 1939, moment en el qual va ser volat. Aquestes millores urbanístiques es van veure agreujades al segle XV i XVI quan un col·lectiu de paraires i teixidors van ocupar aquest sector i es van organitzar entorn de la casa del comú. El segle XVII i XVIII Sant Quirze va viure un moment de bonança econòmica ja que els draps obtinguts als molins bataners eren manufacturats a les cases dels paraires i venuts arreu. Prova de la puixança en seria la construcció d'una escola, del convent de les monges, de la casa de la Confraria i fons hi tot de la reforma de l'església parroquial. El segle XIX va ser un moment de revoltes i guerres carlines on es van refugiar al quarter militar que tenien a dins de la vila i també al castell de Besora. Es coneixen batalles carlistes dels anys 1835 i 1837. Aquest fet comportà que la vila es fortifiqués el 1875 i que la torre situada en aquest turó s'utilitzés com a torre d'avantguarda i de vigilància.

Bibliografia

GENERALITAT DE CATALUNYA. Inventari de patrimoni arqueològic de Catalunya. Turó de la Torre

BUSQUETS COSTA, FRANCESC; 2007. memòria de la Intervenció arqueològica d'urgència al turó de la Torre de sant Quirze de Besora. Generalitat de Catalunya. servei D'arqueologia (inèdit)

